

ENW'R PWYLLGOR CRAFFU	Pwyllgor Craffu Corfforaethol
DYDDIAD Y CYFARFOD	18 Medi, 2014
TEITL	Taith Drawsnewid Bwrdd Gwasanaethau Lleol Gwynedd ac Ynys Môn
AWDUR	Anwen Davies, Uwch Reolwr Partneriaethau (Gwynedd ac Ynys Môn)
AELOD CABINET	Cynghorydd Dyfed Wyn Edwards
BETH SYDD ANGEN EI GRAFFU A PHAM:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Camau cychwynnol yn nhaith drawsnewid y BGLI; 2. Y camau nesaf a fwriedir i ddatblygu ymhellach drefniadau craffu aelodau etholedig yng ngwaith y BGLI.
A OES RHYWBETH ARALL SYDD ANGEN I'R PWYLLGOR CRAFFU EI WNEUD?	Cyflwynir cynigion ar y cyd gyda Chyngor Ynys Môn ar drefniadau craffu er ystyriaeth gan bwyllgorau craffu aelodau etholedig y ddau Awdurdod Lleol yn yr Hydref/Gaeaf, 2014
BETH YW'R CAMAU NESAF?	Trafodaethau gyda chydweithwyr ar Ynys Môn

1. CEFNDIR/CYD-DESTUN

- 1.1 Daeth cyrff sector cyhoeddus ynghyd i ffurfio Byrddau Gwasanaethau Lleol (BGLI) ar draws Cymru mewn ymgais i gydlynu a darparu canlyniadau gwell ar y cyd. Bydd Aelodau'n ymwybodol y penderfynwyd sefydlu un Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar y cyd i Wynedd ac Ynys Môn a ddaeth i fodolaeth yn Ebrill, 2013;
- 1.2 Bwrdd strategol lefel uchel yw'r BGLI sydd wedi'i adlewyrchu yn ei aelodaeth o Brif Weithredwyr ac Arweinyddion y prif asiantaethau cyhoeddus. Mae'n gyfrifol am:
- Gytuno ar ganlyniadau i bobl leol a blaenoriaethau strategol lleol ar gyfer gwaith aml-asiantaethol i gefnogi'r agenda ehangach a noder yn y Rhaglen Lywodraethu Genedlaethol ac ymateb i anghenion lleol a adnabuwyd trwy asesiad anghenion lleol, fel y sail i gynllun integredig;
 - Sicrhau bod trefniadau llywodraethu a rheoli perfformiad priodol ar waith i sicrhau gwelliannau a bod rheolwyr a staff rheng flaen mewn asiantaethau'n cydweithio'n effeithiol a bod blaenoriaethau y cytunwyd arnynt yn cael eu hadlewyrchu yng nghynlluniau corfforaethol sefydliadau unigol;
 - Sicrhau bod strwythurau partneriaethol a strwythurau darparu gwasanaethau'n addas at y diben ac yn atebol;

- Herio lle y ceir tanberfformiad neu laesu dwylo a rhoi newidiadau ar waith sy'n adlewyrchu arfer sy'n seiliedig ar dystiolaeth i wella canlyniadau i'r boblogaeth leol;
- Adolygu'r cynnydd a wnaed a chyflwyno adroddiadau blynyddol arno i'r cyhoedd, Llywodraeth Cymru, aelodau a etholwyd yn ddemocrataidd a sefydliadau sy'n aelodau o'r BGLI.

Y Bwrdd Gwasanaethau Lleol yw'r bartneriaeth statudol ar gyfer yr holl feysydd o fewn ei faes llafur. Mae yna un eithriad sef Diogelwch Cymunedol sy'n parhau gyda Phartneriaeth Diogelwch Cymunedol Gwynedd ac Ynys Môn.

- 1.3 Er i BGLI fod mewn bodolaeth ers sawl blwyddyn, mae yna farn genedlaethol fod gwaith partneriaethol yn aml wedi'i dan-ddatblygu yn y sector cyhoeddus. Yn aml, gweler partneriaid yn cyfarfod a'i gilydd yn rheolaidd i rannu gwybodaeth ond ychydig iawn o bartneriaethau sydd â ffocws clir ar gyd-ddarparu gwell ganlyniadau. Bu i Lywodraeth Cymru gyhoeddi canllawiau ar integreiddio partneriaethau a chynlluniau¹ ym 2012 a oedd yn dyfynnu: *"... to make a difference partnership must mean working together not just talking together. Its focus must be on a shared agenda of better outcomes, placing the emphasis on priorities, pace and performance...."*

'Roedd y Canllawiau hefyd yn adnabod awdurdodau lleol gyda rôl arweiniol clir wrth gefnogi BGLI.

- 1.4 Mae'r Archwilydd Cyffredinol² wedi cychwyn rhaglen o Aseidiadau Corfforaethol sy'n cynnwys thema'n archwilio effeithiolrwydd partneriaethau a chydweithio. Nid oes eto amserlen wedi'i chyhoeddi ar gyfer Aseidiad Corfforaethol Gwynedd. Rhaglenwyd y gwaith maes ar gyfer Aseidiad Corfforaethol Ynys Môn yn Chwefror, 2015.
- 1.5 Gwelwyd Swyddfa Archwilio Cymru'n cyhoeddi'n ddiweddar iawn ei bwriad i gwblhau awdit o BGLI/partneriaethau strategol Gwynedd ac Ynys Môn. Nid oes amserlen wedi'i chadarnhau eto ar gyfer y gwaith maes.

2. TAITH DRAWSNEWID BWRDD GWASANAETHAU LLEOL GWYNEDD AC YNYS MÔN

- 2.1 Fel y nodwyd uchod, sefydlwyd Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar y cyd i Wynedd ac Ynys Môn yn Ebrill, 2013 trwy uno ynghyd y ddau BGLI ardal unigol. Gwelwyd yr uno yma hefyd yn cynnwys rhesymoli'r trefniadau ar gyfer partneriaethau strategol ar draws 2 ardal awdurdod lleol i greu un Uned Bartneriaethau integredig wedi'i harwain a lletya gan Gyngor Gwynedd fel gwasanaeth wedi'i rannu ar ran Cyngorau Gwynedd ac Ynys Môn. Daeth yr Uned integredig i fodolaeth yn Rhagfyr, 2012;
- 2.2 Bu i'r BGLI ar y cyd ganolbwyntio ei ymdrechion ar y meysydd canlynol yn ystod y flwyddyn gyntaf mewn bodolaeth (2013/14):
- Arwain y rhesymoli partneriaethau ar draws ardaloedd y ddau awdurdod lleol er mwyn greu un tîm integredig;
 - Dechrau adnabod ei weledigaeth a chyfeiriad fel un grŵp;

¹ Shared Purpose, Shared Delivery: Canllawiau ar Integreiddio Partneriaethau a Chynlluniau – Llywodraeth Cymru (Mehefin, 2012)

² Archwilydd Cyffredinol – Sefydlwyd Swyddfa Archwilydd Cymru ym 2005 fel yr archwiliwr statudol allanol ar gyfer y rhan helaethaf o'r sector cyhoeddus yng Nghymru. Mae'r rôl yn cynnwys archwilio sut y mae cyrff cyhoeddus yn rheoli a gwario arian cyhoeddus gan gynnwys sut y maent yn sicrhau gwerth wrth ddarparu gwasanaethau cyhoeddus. Mae'r Archwilydd Cyffredinol hefyd yn adrodd yn flynyddol ar ba mor dda y gwelwyd awdurdodau lleol unigol yn cynllunio ar gyfer gwella.

- Paratoi Cynllun Integredig Sengl drafft;

2.3 **Ffocws cyfredol sy'n esblygu** – mae yna gyfnod o “oedi ac adolygu” ar hyn o bryd o amgylch cyfeiriad y Bwrdd Gwasanaethau Lleol i'r dyfodol ynghyd â'r Uned Bartneriaethau strategol sy'n gysylltiedig â'r Bwrdd. Yr elfennau canlynol sy'n cyfrannu at ein gwerthusiad/hadolygiad:

- 2.3.1 Gwnaed nifer o benderfyniadau arwyddocaol gan Fwrdd Gwasanaethau Lleol Gwynedd ac Ynys Môn (yn ei gyfarfod a gynhaliwyd ar 12/03/14) ynglŷn â'i weledigaeth a chyfeiriad strategol i'r dyfodol. Manylir ar y penderfyniadau yma yn **Atodiad 1** i'r adroddiad hwn;
- 2.3.2 Cwblhawyd darn o waith i gymryd stoc o drefniadau partneriaethol Awdurdod Lleol cyfredol (gan ffocysu ar yr uned bartneriaethau strategol gan fwyaf) sydd wedi llywio siwrnai wella i redeg ochr yn ochr â thaith drawsnewid y BGLI. Mae'r prif yrrwr yn ymwneud â sicrhau strwythur a blaenoriaethau cadarn ar gyfer yr uned strategol wrth gefnogi rôl arwain newid y BGLI;
- 2.3.3 Mae arfarniad nawr yn cymryd lle er mwyn:
 - Gwerthuso ein trefniadau partneriaethol strategol cyfredol ynghyd â'r trefniadau llywodraethu a strwythurau oddi tanynt;
 - Adnabod nodweddion partneriaethu llwyddiannus cyfredol.
- 2.3.4 Bydd yr adolygiad a gyhoeddwyd yn ddiweddar o bartneriaethau ar draws Gogledd Cymru a gomisiynwyd gan y Bwrdd Iechyd a Phrif Weithredwyr hefyd yn llywio ac yn dylanwadu ymhellach ar ein uchelgais a gweledigaeth yng Ngogledd Orllewin Cymru;
- 2.3.5 Gweler oblygiadau sylweddol i Fyrddau Gwasanaethau Lleol, partneriaethau a chydweithio gan y Comisiwn ar Lywodraethu a Darparu Gwasanaethau Cyhoeddus (2014) a Mesur Cenedlaethau'r Dyfodol. O ganlyniad, bydd rhain yn dylanwadu ar ac yn llywio ein siwrnai drawsnewid a blaenoriaethau dros y cyfnod nesaf.

3. TAITH DRAWSNEWID 3 CHAM GYCHWYNNOL

Gwelwyd y BGLI yn mabwysiadu ymagwedd 3 cham gychwynnol i'w daith drawsnewid:

- 3.1 **CAM 1 [Mehedin, 2014]** – Sesiwn wedi'i hwyluso'n allanol ar gyfer aelodau'r BGLI ac uwch arweinwyr gwasanaethau cyhoeddus i:
 - Ganfod uchelgais a chyfeiriad strategol y BGLI i'r dyfodol;
 - Gytuno ar ei brif feysydd blaenoriaeth dros y flwyddyn neu ddwy nesaf;
 - Eglurhau rolau a chyfrifoldebau unigol aelodau'r BGLI.
- 3.2 **CAM 2 [Hydref, 2014]** – sesiynau thematig wedi'u hwyluso'n allanol i fynegi'r prif flaenoriaethau/risgiau o dan ymbarel y Bwrdd ar gyfer y 1/2 flynedd nesaf:
 - Plant a Phobl Ifanc;
 - Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles – pobl hŷn;
 - Tlodi/amddifadedd/cymunedau bregus.
- 3.3 **CAM 3 [Medi, 2014]** – Cyfarfod llawn o'r BGLI i:
 - Gymeradwyo uchelgais, gweledigaeth a chyfeiriad strategol newydd;
 - Gadarnhau'r meysydd blaenoriaeth allweddol;
 - Gytuno ar strwythurau a threfniadau llywodraethu diwygiedig.

'Rydym ar hyn o bryd yn cynllunio ar gyfer Cam 2 – sesiynau thematig i fynegi'r prif flaenoriaethau ac yn cwblhau'r trefniadau ar gyfer cyfarfod o'r BGLI ar 26 Medi, 2014.

4. TUAG AT DREFNIADAU CRAFFU CADARN AC EFFEITHIOL

4.1 Un o'n meysyd gwaith i'w flaenoriaethu dros y cyfnod nesaf fydd datblygu ymhellach ein trefniadau craffu gan aelodau etholedig o waith Bwrdd Gwasanaethau Lleol Gwynedd ac Ynys Môn. Mae'n amserol, yn nhermau taith drawsnewid y BGLI, i ni nawr roi ystyriaeth i sut y gallem ddatblygu ymhellach drefniadau craffu cadarn, yn cynnig lefel briodol o her i'r Bwrdd – a hynny ar y cyd ar draws y ddwy Sir i adlewyrchu mandad y BGLI. Mae Rhan 2 o Fesur Llywodraeth Leol 2009 yn gosod allan y disgwyliad sydd arnom: *"...local authorities should have in place effective scrutiny processes to ensure local democratic accountability for partnership actions..."*

4.2 Y cam nesaf fydd cynnal trafodaethau gyda chydweithwyr ar Ynys Môn gyda golwg ar:

- Atgyfnerthu cytundeb gan y ddau Awdurdod Lleol i drefniadau craffu Aelodau Etholedig ar y cyd o waith y BGLI;
- Negydu rhaglen o themau ar waith y BGLI/Cynllun Integredig Sengl/Partneriaethau Strategol i'w craffu trwy'r trefniadau/broses ar y cyd.

Cyflwynir y cynigion ar y cyd er ystyriaeth gan bwyllgorau craffu aelodau etholedig y ddau Awdurdod Lleol yn yr Hydref/Gaeaf, 2014.

5. ARGYMHELLION

Gofynnir i'r Pwyllgor Craffu Corfforaethol:

R1 Nodi cynnwys yr adroddiad – yn enwedig gwaith trawsnewid Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar y cyd i Wynedd ac Ynys Môn;

R2 Ffurio barn ynglŷn â'r camau gweithredu nesaf a fwriedir er mwyn datblygu ymhellach ein trefniadau craffu aelodau etholedig o waith y BGLI.

**PENDERFYNIADAU BWRDD GWASANAETHAU LLEOL GWYNEDD
AC YNYS MÔN [12/03/14]**

1. Datblygu uchelgais newydd dros y misoedd nesaf sy'n rhoi goel uwch na'r gorffennol ar lenwi'r bwlch cyllido gwasanaethau cyhoeddus – trwy sicrhau mwy o gydlynu a ffocws o amgylch rheoli galw (gwella systemau gwasanaethau cyhoeddus i leihau galw sy'n methu) a chyflwyno rhaglen o ymyrraethau sy'n cael effaith gadarnhaol ar ymddygiad sy'n gyrru galw (cyd-ddylunio a chynhyrchu);
2. Cyfeiriad strategol sy'n ceisio cydbwysedd priodol rhwng:
 - Rheoli galw/gwariant yn effeithiol yn y tymor byr;
 - Ymyrraethau aml-asiantaethol effeithiol gydag effaith tymor canol/hir ar alwadau/wariant/penderfynyddion gwasanaeth;
 - Datblygiadau wedi'u gyrru gan arian grant penodol, cenedlaethol (diogelwch cymunedol/plant a phobl ifanc yn benodol); AC
 - Ymateb priodol a chymesur yng Ngwynedd ac Ynys Môn i ddisgwyliadau canllawiau Llywodraeth Cymru ar integreiddio partneriaethau a chynlluniau³ (*Shared Purpose, Shared Delivery*).
3. Blaenoriaethu nifer bychain o ffrydiau gwaith allweddol dros y flwyddyn neu ddwy nesaf a fydd yn galluogi'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol i gyflawni cynnydd wedi'i dystioli yn erbyn ei uchelgais esblygol;
4. Cynnal sesiwn wedi'i hwyluso'n allanol i fynegi ac eglurhau uchelgais, gweledigaeth a chyfeiriad y Bwrdd ynghyd â blaenoriaethu ei brif feysydd datblygu

³ Shared Purpose, Shared Delivery: Canllawiau ar Integreiddio Partneriaethau a Chynlluniau – Llywodraeth Cymru (Mehefin, 2012)